

Návrh habilitačnej komisie

vo veci habilitačného konania PaedDr. Rastislava Metruka, Ph.D., spracovaný v zmysle § 7 ods. 2 Zásad Trnavskej univerzity v Trnave o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor

a) Zoznam členov habilitačnej komisie

prof. PaedDr. Eva Vitézová, PhD. (TU v Trnave) – predsedníčka

prof. Zuzana Straková, PhD. (PU v Prešove)

prof. PhDr. Gabriela Lojová, PhD. (UK v Bratislave)

b) Zoznam oponentov

doc. PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD. (PU v Prešove)

prof. PaedDr. Dana Hanesová, PhD. (UMB v Banskej Bystrici)

prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD. (TU v Trnave)

c) Odborné posúdenie prednesenej prednášky uchádzača

Uchádzač predniesol habilitačnú prednášku na tému *Potreby a perspektívy moderných nenatívnych učiteľov angličtiny ako cudzieho jazyka*, ktorú mu určila VR PdF TU na svojom zasadnutí 18. 3. 2021. Téma bola zvolená tak, že zasahuje priamo do centra vedeckého a výskumného záujmu uchádzača a reprezentuje aj ťažiskovú orientáciu jeho pedagogickej a vedeckej činnosti. Zároveň reflektuje na aktuálne potreby učiteľov angličtiny ako cudzieho jazyka, zaznamenávajúc i najaktuálnejšie trendy vo vyučovaní jazykov. Prednáška bola založená na rekonštrukcii pojmového základu témy, vymedzení teoretického základu súčasného diskurzu v danej oblasti a základných faktorov, ktoré tvarujú súčasné prúdy riešenia potrieb moderných učiteľov cudzích jazykov.

Habilitant v úvode prednášky venoval pozornosť významu učiteľa vo vyučovacom procese, ako aj zvyšujúcim sa nárokom, ktoré sú na učiteľskú profesiu kladené modernou aglobalizovanou spoločnosťou. Následne bola predstavená, ako jedna z viacerých potenciálnych rolí, v ktorej môže učiteľ vystupovať, rola facilitátora. Vyučujúci sa teda nachádza v pozícii akéhosi uľahčovateľa, rešpektujúceho partnera, ktorý významnou časťou prispieva k vytváraniu povzbudzujúceho a motivujúceho prostredia, aby tak mohlo dôjsť k efektívnemu osvojovaniu si cudzieho jazyka na strane žiakov a študentov.

V rámci prednášky bola zdôraznená potreba pridržiavať sa princípov komunikatívneho prístupu vo vyučovaní cudzích jazykov, nakoľko aj v súčasnosti je možné v určitej miere pozorovať vplyv tradičného vyučovania (gramatickoprekladová metóda a jej varianty) na cudzojazyčnú výučbu. V tejto časti habilitačnej prednášky boli taktiež predstavené niektoré štúdie realizované v zahraničí a na Slovensku za účelom preskúmania vlastností a potrieb efektívneho a moderného učiteľa anglického jazyka.

Následne habilitant poukázal na masívny dosah nových technológií na učiteľskú profesiu, ako aj na celú spoločnosť. Moderné a digitálne technológie nedokážu učiteľa nahradiť, ale mali by sa v rámci jeho profesie stať akýmsi nástrojom, ktorý mu bude uľahčovať jeho prácu a posúvať vzťah medzi ním a žiakom/študentom na úroveň spolupráce, aby tak mohlo dôjsť k zefektívneniu vyučovacieho procesu. Pozornosť bola taktiež upriamená na potrebu učiteľa byť digitálne a informačne gramotný, pričom by mal vyučujúci v týchto zručnostiach a spôsobilostiach neustále napredovať a „držať krok s dobou.“ Ilustratívny príklad bol vyjadrený prostredníctvom platformy MS Teams, ktorá je v súčasnosti v značnej miere využívaná na zabezpečenie vyučovania v mnohých krajinách na všetkých stupňoch vzdelávania.

V závere habilitačnej prednášky boli predstavené výzvy a perspektívy súčasných a budúcich učiteľov cudzích jazykov, ako aj zdôraznenie nevyhnutnosti realizovať ďalší výskum v tejto oblasti na Slovensku a v zahraničí.

Uchádzač preukázal schopnosť kvalitnej prípravy a predstavenia vybranej témy, ako aj jej ucelenej prezentácie vo vymedzenom čase. Prezentácia mala jasnú štruktúru, poslucháči dokázali jasne identifikovať logiku komponentov prezentácie, jej gradáciu a boli motivovaní sústrediť sa na prezentovanie prednášky v celej dĺžke jej trvania. Taktiež bolo z prednášky jasné, že uchádzač nadväzuje na najvýznamnejší diskurz v sledovanej problematike a preukázal tiež svoj vlastný vklad do spracúvania a riešenia problematiky.

Prednáška vyvolala zaujímavú a inšpiratívnu diskusiu a otázky z pléna, ktoré dopĺňali celkový obraz témy a aj schopnosť autora dávať kvalifikované odpovede, reakcie a pretavovať ich do ďalších otázok a podnetov na výskum a pedagogickú prax. Diskusia mala kultivovaný charakter.

d) Zhodnotenie habilitačnej práce

Uchádzač predložil habilitačnú prácu vo forme monografie *Beyond „Listen and repeat“: Investigating English pronunciation instruction at the upper secondary school level in Slovakia.*

Predložená habilitačná práca nadväzuje na najnovšie trendy v lingvodidaktickom výskume vyučovania výslovnosti angličtiny ako cudzieho jazyka. Do konca 20. storočia sa tento výskum sústreďoval takmer výlučne na kontrastívnu analýzu fonetických segmentov (na Slovensku práce M. Bílej a Z. Kráľovej), ktorej cieľom bolo zistiť rozdiely medzi materinským a anglickým jazykom a odhaliť oblasti, kde sa najpravdepodobnejšie vyskytnú chyby spôsobené transferom z materinského jazyka. K tejto vetve výskumu prispel aj R. Metruk prácami *Pronunciation of English Dental Fricatives by Slovak University EFL Students* (2017) a *“West” or “Vest”? Pronunciation of English Consonants [w] and [v] in the Utterances of Slovak EFL Speakers* (2018). V posledných dvoch desaťročiach už výskum vyučovania výslovnosti nevníma výslovnosť ako relatívne samostatný jazykový systém a jej vyučovanie (alebo nácvik) ako izolovaný lingvodidaktický fenomén (tento dlhodobo prevládajúci postoj bol spôsobený najmä faktom, že na rozdiel od ostatných jazykových systémov nie je dosiahnutá úroveň výslovnosti priamo ovplyvňovaná úrovňou celkovej komunikačnej kompetencie – začiatočník môže mať výbornú výslovnosť a plynule hovoriaci pokročilý študent s výbornou slovnou zásobou a znalosťou gramatiky môže mať ťažko zrozumiteľnú výslovnosť). Súčasný výskum vyučovania výslovnosti už reflektuje aj na širšie súvislosti, ako sú psycholingvistické a vývinové osobitosti učiacich sa, interlingválne aspekty rozvoja viacjazyčnosti, ale aj postoje, motivácia, potreby a preferencie učiacich sa aj učiteľov (na Slovensku ide o práce D. Gondovej, E. Eddy, Z. Kráľovej, M. Bodoríka, H. Vančovej a i.). Na túto „novšiu“ vetvu lingvodidaktického výskumu vyučovania výslovnosti nadväzuje aj predložená habilitačná práca, ktorá sa zameriava na identifikáciu a hodnotenie viacerých aspektov praktického vyučovania anglickej výslovnosti na slovenských stredných, školách.

Cieľom habilitačnej práce bolo:

- analyzovať vybrané učebnice anglického jazyka pre stredné školy z hľadiska výskytu, rozsahu, typu cvičení zameraných na rozvoj anglickej výslovnosti,
- identifikovať postoje a názory slovenských stredoškolských učiteľov angličtiny viažucich sa k vyučovaniu anglickej výslovnosti,
- identifikovať postoje a názory vysokoškolských študentov na vyučovanie anglickej výslovnosti a jej náročnosť.

Všetky tri oponentky zhodne vyjadrili pozitívne hodnotenie predloženej práce, cez rozličné aspekty formulovali pozitívne aspekty a prínos práce do oblasti, v ktorej sa uchádzač angažuje a ktorá je prácou spoľahlivo reprezentovaná.

Otázky oponentiek smerovali napr. k obsahovej analýze jednej z učebníc (English File). Otázky sa týkali i možnosti a zmyslupnosti integrovania výučby výslovnosti a ďalších jazykových makro či mikrozručností.

Predložená habilitačná práca na základe vyjadrenia oponentov, jej prezentácie, ako aj stanoviska habilitačnej komisie zodpovedá nárokom na tento typ kvalifikačného diela. Práca zjavne preukazuje vzťah k odboru, v ktorom sa habilitačné konanie realizuje, dôsledne reprezentuje celkový kvalifikačný profil uchádzača, ako aj to, že je reálnym prínosom do aktuálneho poznania odboru v národných podmienkach v prepojenosti na aktuálny stav poznania v medzinárodnej perspektíve.

e) Zhodnotenie pedagogickej, vedeckej a publikačnej činnosti

Analýzou výkonov uchádzača v oblasti pedagogickej, vedeckej a publikačnej činnosti sa detailne zaoberala habilitačná komisia, ktorá svoje stanovisko vyjadrila v správe zo dňa 13. 4. 2021. V nasledovnom uvádzame rekapituláciu tohto návrhu, ktoré je súčasne zhodnotením základných parametrov tohto bodu:

Doterajšia študijná dráha a pracovná kariéra habilitanta je spojená s vyučovaním anglického jazyka v Bc. i Mgr. stupni vysokoškolského štúdia, v tejto súvislosti vydal dve učebnice pre predmety Fonetika a fonológia súčasného anglického jazyka 1 a Fonetika a fonológia súčasného anglického jazyka 2.

Príslušné štúdium absolvoval na Žilinskej univerzite v Žiline, Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre a na Ostravskej univerzite v Ostravě. Od roku 2013 pracuje ako vysokoškolský učiteľ (100 % pracovný úväzok) na pozícii odborného asistenta na Katedre anglického jazyka a literatúry (Fakulta humanitných vied, Žilinská univerzita v Žiline).

Skúsenosti s vyučovaním anglického jazyka a s jeho výskumom získal i ako lektor anglického jazyka či ako prekladateľ.

Vo vedeckej činnosti menovaného dominujú dva momenty: didaktika anglického jazyka a fonetika a fonológia súčasného anglického jazyka. Práve táto oblasť, resp. ich prepojenie, sa stalo obsahom jeho habilitačnej práce (Vyučovanie anglickej výslovnosti vo vyššom sekundárnom vzdelávaní na Slovensku) a tiež zásadných publikácií, ktoré publikoval v renomovaných vedeckých časopisoch.

Počas svojej kariéry odborného asistenta sa venoval nasledujúcim predmetom:

Didaktika anglického jazyka

Fonetika a fonológia súčasného anglického jazyka

Lexikológia súčasného anglického jazyka

Komunikatívne zručnosti

Integrované vyučovanie obsahu a jazyka

Moderné trendy vo vyučovaní anglického jazyka

Rozvoj komunikatívnej kompetencie

Pedagogická prax

Predchádzajúci kvalifikačný rast uchádzača v oblasti teórie vyučovania anglického jazyka je vyjadrením formálneho naplnenia podmienok na habilitačné konanie.

Uvedené skutočnosti preukazujú splnenie kritérií vzťahujúcich sa k pôsobeniu vo vysokoškolskom vzdelávaní, ako sú stanovené v § 2 ods. 1 Kritérií habilitácie docentov na TU v Trnave, pričom je preukázané aj plnenie ods. 2 uvedeného paragrafu (vedenie záverečných prác). Uchádzač doposiaľ viedol bakalárske práce i diplomové práce v príslušnom študijnom programe (celkom 14 bakalárskych a diplomových prác).

Uchádzač predložil zoznam publikovaných prác a ohlasov spolu s kvantifikačným sumárom výstupov a ohlasov, pričom na základe predložených materiálov je možno potvrdiť plnenie podmienok na habilitáciu docentov uvedených v §§ 3 a 4 Kritérií. Rekapitulujeme, že zoznam prác uchádzača obsahuje sumárne 37 jednotiek, z toho 2 vedecké monografie, 2 vysokoškolské učebnice, 33 pôvodných vedeckých prác v časopisoch a zborníkoch vedeckých prác v časopisoch a zborníkoch, z čoho je 13 pôvodných vedeckých prác v zahraničných časopisoch a 14,3 pôvodných vedeckých prác registrovaných v databázach WoS, Scopus alebo Erih. Uchádzač sa aktívne a preukázateľne zúčastnil na 19 konferenciách, z toho na 11 zahraničných. Na jeho publikované práce je spolu zaznamenaných 127 citácií, z čoho je 55 zahraničných ohlasov, 48 ohlasov podľa SCI.

Publikačná činnosť habilitanta bola ocenená Cenou rektora Žilinskej univerzity v Žiline za rok 2018 v kategórii publikačná činnosť

Pozoruhodné je zapojenie Rastislava Metruka do rozličných grantových schém. Aktuálne rieši dva projekty (Pedagogická prax ako determinujúci faktor adaptácie moderného učiteľa v kontexte vedomostnej spoločnosti; Chronológia dejín knižníc na Slovensku od počiatkov do roku 2020), participoval na ďalších piatich, napríklad Postoje vysokoškolských študentov učiteľstva angličtiny ako cudzieho jazyka k používaniu smartfónov v procese učenia sa anglického jazyka; Holistické a analytické hodnotenie ústneho prejavu vysokoškolských študentov anglického jazyka; Adaptácia študijného programu mediamatika a kultúrne dedičstvo na potreby vedomostnej spoločnosti; Inovácia a internacionalizácia vzdelávania – nástroje zvýšenia kvality Žilinskej univerzity v európskom vzdelávacom priestore.

Komisia oceňuje, že dr. Metruk je v akademickom prostredí osobnosť známa a akceptovaná. Svoje pôsobenie vysokoškolského pedagóga a vedca dokazoval i na učiteľských mobilitách v Turecku a Španielsku. Pôsobí, resp. pôsobil ako člen redakčnej rady časopisu *Journal of Interdisciplinary Philology*, redakčnej rady časopisu *Acta Humanica*, člen pracovnej skupiny pre vedu a výskum a jej implementáciu do vzdelávania pri Rade kvality UNIZA.

Záverečné vyjadrenie a návrh habilitačnej komisie

Po preskúmaní príslušných materiálov habilitačná komisia potvrdzuje plnenie stanovených kritérií uchádzačom pre habilitačné konanie v odbore *odborová didaktika – teória jazykového a literárneho vzdelávania*, tak, ako sú vyjadrené a požadované § 76, ods. 1, 3, 4, a 6 Zákona o VŠ a v príslušných normách Trnavskej univerzity. Priebeh habilitačného konania, najmä obhajoba habilitačnej práce a habilitačná prednáška, spolu s vyjadreniami oponentov habilitačnej práce, potvrdzujú takú mieru kvalifikačných a akademických spôsobilostí uchádzača, ktorá umožňuje dospieť k záveru, že habilitačná komisia

ODPORÚČA

Vedeckej rade Pedagogickej fakulty TU v Trnave, aby PaedDr. Rastislavovi Metrukovi, Ph.D. udelila titul docent v odbore *odborová didaktika – teória jazykového a literárneho vzdelávania*.

Trnava 17. júna 2021

Eva Vitézová – prítomná prezenčne

Zuzana Straková – prítomná dištančne

Gabriela Lojová – prítomná dištančne